

NA ZÁPADO NIČ NOVÉ

Erich Maria Remarque

Erich Maria Remarque - nemecký spisovateľ, ktorý na vlastnej koži pocítil, čo znamená pojem vojna. Je autorom protivojnového, pacifického románu Na západe nič nové z medzivojnového obdobia. Vo svojom diele opisuje pocity a zmýšľanie mladých mužov, ktorí bojujú na fronte za svoju vlasť. Či už je to dobrovoľné, a či z donútenia, pocity sú nemenné - tieseň, úzkosť, strach o život. Práve preto môžeme toto dielo zaradiť do expresionizmu. Remarque teda nepíše o vojne ako takej, opisuje skôr životy mladých chlapcov, ľudí z tzv. generácie "obetovaných". Je to generácia, ktorá bola vzhľadom na spoločenskú situáciu nútená odkloniť sa od bežného života a poznať život vo vojne so všetkými jej nástrahami. Museli prijať fakt, že ich starý život zanikol a nebude možné sa doň vrátiť. Dokonca je možné tvrdiť, že títo mladí chlapci boli zmierení so svojim osudom, keďže nevedeli kedy a kde ich bude čakať smrť. Popritom Remarque opisuje aj nové bojové praktiky, ktoré sa vo vojne objavili napr. bojový plyn, obrnené tanky, nálety bombardérov, použitie mín, boje v zákopoch. Autorský subjekt popisuje tieto javy veľmi presne a podrobne, čím jeho dielo vyznieva dôveryhodne.

Príbeh je čitateľovi sprostredkovaný postavou Paula Bäumera. Znamená to, že ide o JA rozprávanie, až na posledných pár riadkov, kde sa po smrti Paula mení rozprávač z 1. osoby sg. na 3. osobu sg.. Zmena rozprávača je veľmi plynulá, zanecháva u čitateľa silný citový dojem.

„Som pokojný. Nech prídu mesiace a roky, už mi nič nezoberú, už mi nemôžu nič zobrať. Som taký opustený a nič nečakám, že im môžem hľadiť v ústrety bez strachu. V rukách a očiach mi prúdi život, čo ma niesol cez tieto roky. Či som ho prekonal, neviem. Ale pokiaľ je tu, bude si hľadať svoju cestu, nech si to moje Ja želá alebo nie. Padol v októbri 1918, jedného dňa, čo bol na celom fronte taký pokojný a tichý, že sa správa z bojiska obmedzila iba na vetu: Na západe nič nové...“

Veľmi dôležitým nástrojom autora je kontrast. Napríklad kontrast medzi krásnou prírodou a hroznou vojnou, vojnou a mierom, životom a smrťou, priateľom a nepriateľom. Remarque použil kontrast aj pri opise vypätých situácií, v ktorých využíva krátke vety a priraďovacie súvetia aj napriek tomu, že postave ide o život.

„Vidíme žiť ľudí, ktorí nemajú hlavy. Vidíme bežať vojakov, ktorým odtrhlo nohy, potkávajú sa na krvácajúcich kýptikoch k najbližšej jame. Akýsi slobodník sa plazí po rukách dva kilometre s rozdrúzanými kolenami, iný ide na obväzisko, drží si brucho a popod ruky mu vyliezajú črevá. Vidíme ľudí bez úst, bez čeluste, bez tváre. Nachádzame jedného, čo dve hodiny stláča zubami tepnu na svojom ramene, aby nevykrvácal. Slnko vychádza, noc prichádza, granáty hvízdajú, život sa končí.“

Román sa skladá z 12 kapitol. Každá kapitola je označená číslom. V diele nenájdeme silnú dejovú líniu. Celý dej románu sa odohráva na bojisku, konkrétne na západnom fronte a chvíľu aj v rodnom meste hlavnej postavy, v časovom rozmedzí od roku 1916 do roku 1918. Sústreďuje sa okolo mladého vojaka Paula Bäumera. Tento vojak je v podstate článkom, ktorý spája jednotlivé obrazy života a myšlienky, pocity či rozhovory jeho spolužiakov. Retrospektívnymi prvkami sa dozvedáme ako sa mladí chlapci z gymnázia dostali na vojnu a ako prešli základným výcvikom. Dej je často spomaľovaný rozhovormi medzi vojakmi a úvahami o príčinách vojny, o kamarátstve a o putách medzi spolužiakmi z gymnázia. Okrem Paula Bäumera a jeho spolužiakov Alberta Kroppa, Franza Kemmericha, Müllera, Jozefa Behma a Leera sa v románe spomínajú aj Mittelstaedt, Stanuslaus, Katczinsky, Tjaden, Detering, Haie Westhus, Himmelstoss a Kantorek. Kompozícia je chronologická, jednoduchá, pripomínajúca reportáž. Dielo je napísané jednoduchým jazykom, s minimálnym využitím umeleckého štýlu.